

KARELIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Matkailu- ja palveluliiketoiminnan koulutus

Tiia Romppanen

LIIKATURISMI JA SEN HAITTAVAIKUTUKSIA

Opinnäytetyö
Kesäkuu 2020

OPINNÄYTETYÖ
Kesäkuu 2020
Matkailu- ja palveluliiketoiminnan koulutus

Tikkarinne 9
80200 JOENSUU
+358 13 260 600 (vaihde)

Tiia Romppanen

Nimeke
Liikaturismi ja sen haittavaikutuksia

Tiivistelmä

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, mitä liikaturismi tarkoittaa ja mitä haittavaikutuksia se on aiheuttanut esimerkiksi ympäristölle ja paikallisille ihmisille. Työssä selvitettiin myös mitä kestävä matkailu tarkoittaa ja etsittiin vinkkejä, kuinka jokainen voi toimia vastuullisemmin matkustaessaan. Tässä työssä pohdittiin, kuinka koronavirus tulee vaikuttamaan matkailuun ja tuleeko matkailukäytäntöihin pysyviä muutoksia.

Opinnäytetyössä käytettiin lähteinä pääasiassa verkkolähteitä, muun muassa aiheesta löytyneitä uutisia sekä matkailualan yritysten verkkosivuja ja blogikirjoituksia. Tällä tavalla työhön saatiin monenlaisia näkökulmia aiheesta.

Tätä työtä tehdessä selvisi, että matkailun kestävä kehitys on hieman jäljessä matkailijoiden määrään nähden. Matkailijoiden määrän on ennustettu kasvavan reilusti tulevaisuudessa, joten uskon, että tapoja muutetaan koko ajan ekologisemmaksi. Luulen, että kävijämääriä täytyy alkaa rajoittamaan enemmän liikaturismista kärsivissä kohteissa.

Kieli
suomi

Sivuja
Liitteet

33

Asiasanat
matkailu, liikaturismi, kestävä matkailu

THESIS
June 2020
Bachelor of Hospitality Management

Tikkarinne 9
80200 JOENSUU
+358 13 260 600 (vaihde)

Author
Tiia Romppanen

Title
Overtourism and Harmful Effects of Overtourism

Abstract

The purpose of this thesis was to define the concept of overtourism and to find out its harmful effects on the environment and local people. The concept of sustainable tourism was also clarified as well as the different ways of people being more sustainable while travelling. The effects of coronavirus on travel industry were also considered in this thesis.

Main sources in this thesis were online sources, such as news about overtourism and travel industrys websites and blogs. Consequently, many different perspectives were obtained on the subject.

In this thesis it was discovered that the development of sustainable travelling has been left a little behind compared to the number of tourists. The number of tourists has been predicted to increase significantly in the future, so travelling habits will probably transform into a more ecological direction. It is likely that the number of tourists has to be limited in places that suffer from overtourism.

Language
Finnish

Pages 33

Keywords
travelling, overtourism, sustainable travelling

Sisältö

1	Johdanto	5
2	Opinnäytetyön tietoperusta ja menetelmälliset valinnat	6
3	Opinnäytetyön tarkoitus	7
4	Turismi ilmiönä.....	7
	4.1 Turismin historia ja kehittyminen.....	7
	4.2 Liikaturismi ja massaturismi käsitteinä	10
5	Liikaturismin johtaneita syitä	12
	5.1 Liikaturismin mahdollistajat	12
	5.3 Matkailun sesonkipainotteisuus	14
6	Matkailun haittavaikutukset.....	15
	6.1 Matkailu haitallisena ilmiönä	15
	6.2 Taloudelliset ja infrastruktuurivaikutukset	16
	6.3 Vaikutukset paikallisille ihmisille	17
	6.4 Ympäristövaikutukset.....	18
	6.5 Risteilymatkat	22
	6.6 Risteilyjen päästöjen vähentäminen	23
7	Liikaturismista kestäväään matkailuun.....	24
8	Vinkkejä kestäväään matkailuun.....	26
9	Liikaturismi Suomessa	27
	9.1 Matkailu Suomessa	27
	9.2 Lapin matkailu.....	28
	9.3 Suomenlinna.....	28
10	Koronaviruksen vaikutukset matkailuun vuonna 2020	29
11	Pohdinta ja johtopäätökset.....	31
	Lähteet.....	33

1 Johdanto

Liikaturismi on suhteellisen uusi käsite, mutta nimi kertoo aiheesta jo paljon. Liialliset matkailijamäärät ovat nousseet ongelmaksi useissa suosituissa matkustuskaupungeissa ja määrien ennustetaan kasvavan vuosi vuodelta korkeammaksi. Suositut matkailukohteet vetävät puoleensa vuosittain enemmän matkailijoita kuin ne kestäisivät muuan muassa ympäristön kannalta.

Ympäristövaikutusten lisäksi liian suuret ihmismassat tuottavat ahdinkoa paikallisille ihmisille ja vaikeuttavat heidän normaalia arkielämäänsä. Ongelma koskee erityisesti kaupunkialueita, sillä ihmiset ovat joutuneet muuttamaan keskusta-alueilla sijaitsevista kodeistaan. Tämä johtuu tungoksen lisäksi esimerkiksi asuntojen ja ruoan hintojen rajusta noususta.

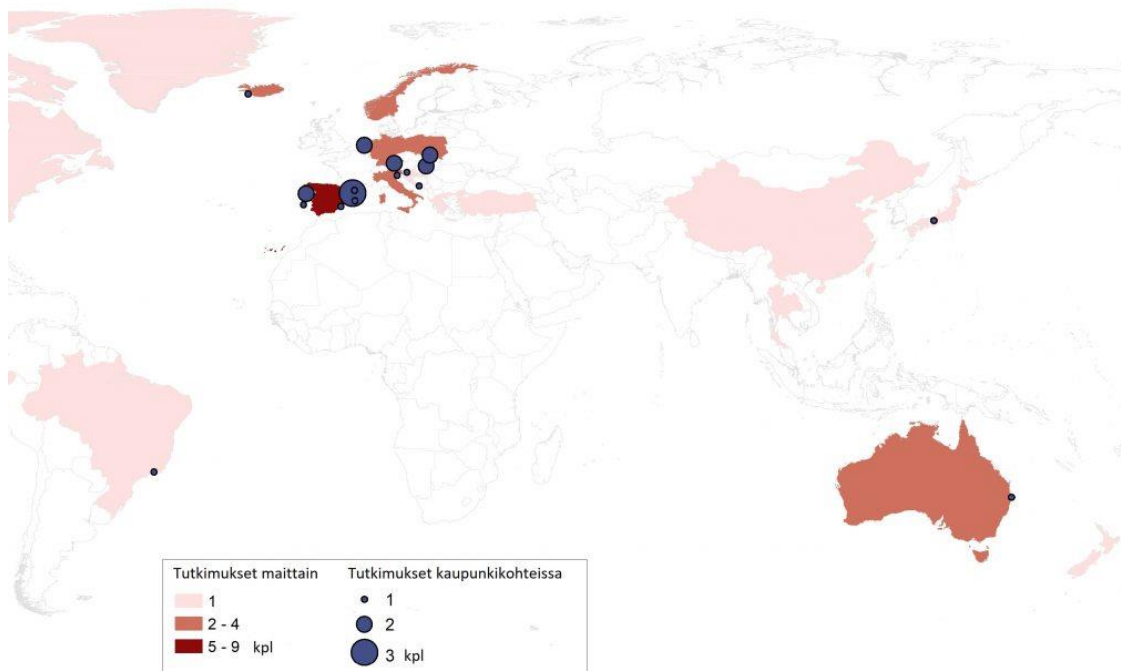
Tällaisten ongelmien takia paikalliset asukkaat näkevät turismin negatiivisessa valossa tällä hetkellä, niin itsensä takia kuin myös matkailijoiden, jotka eivät pääse kokemaan kohdetta paikallisen näkökulmasta. Esimerkiksi paikallinen kulttuuri jää lähes kokonaan kokematta, koska matkailijan ympäristö koostuu pelkästään muista matkailijoista.

Koska matkustaminen on kuitenkin myös positiivinen asia ja tärkeä tulonlähde monelle kohteelle, on sen aiheuttamiin ongelmiin etsittävä useita erilaisia ratkaisuja ja keksittävä toimintasuunnitelmia tulevaisuuden varalle. Matkailijoiden tulisi muuttaa tapojaan parempaan ja noudattaa vastuullisen matkailun periaatteita. Se ei kuitenkaan riitä, vaan matkailukohteissakin tulisi keksiä keinoja, joilla ympäristö saataisiin säilymään ennallaan ja houkuttelisi jatkossakin vierailijoita. Vastuu kestävän matkailun onnistumisesta kuuluu siis kaikille matkailun mahdollistajille.

2 Opinnäytetyön tietoperusta ja menetelmälliset valinnat

Tässä opinnäytetyössä tehdään katsaus matkailun historiaan ja selvitetään, kuinka matkailuala on kehittynyt yhdeksi maailman johtavista aloista. Työssä analysoidaan matkailun vaikutuksia taloudelle, ympäristölle ja paikallisille sekä selvitetään, mitä liikaturismi oikeastaan tarkoittaa ja mitkä syyt ovat vaikuttaneet sen syntyyn ja lisääntymiseen. Työssä esitetään myös vinkkejä, joiden avulla jokainen voi matkustaa kestävämmiin. Lisäksi selvitetään lyhyesti, millaisiin toimenpiteisiin suosituissa matkustuskohteissa on jo ryhdytty liikaturismin haittojen minimoimiseksi ja ehkäisemiseksi.

Keskeisin lähdeaineistoni on matkailuun liittyvä uutisointi verkkolähteistä. Tutkimuksia ei ole tehty vielä kovin montaa, mutta selvästi eniten niitä löytyy liikaturismin pääkaupungeista, Barcelonasta sekä Venetsiassa. Alla näkyvästä kuvasta (kuvio 1) selviää, missä maissa tutkimuksia on jo tehty.

Kuvio 1. Liikamatkailu-käsitettä käyttävien tutkimusten lukumäärä maittain ja kaupunkikohteittain (Pietilä 2019).

Etsin tietoa uusien ja ajankohtaisten artikkeleiden ja aineistojen lisäksi vanhemmista lähteistä. Lähteitä löytyi suomen kielellä niukasti, joten käytän pääsääntöisesti englanninkielisiä lähteitä. Suomenkielisten aineistojen puute kertoo myös siitä, että suomalaiset matkailijat eivät välttämättä ole kovinkaan tietoisia liikaturismista. Myöskään mediat eivät juurikaan kirjoita aiheesta. Kirjallisuutta en valittavasti pääse juurikaan käyttämään lähteenä, koska kirjastot olivat suljettuina koronaviruksen takia opinnäytetyön teon aikana.

3 Opinnäytetyön tarkoitus

Opinnäytetyön tavoite on auttaa ymmärtämään termi *liikaturismi* käsitteenä ja lisätä tietoisuutta sen aiheuttamista vahingoista, joita se on ehtinyt jo aiheuttaa. Tarkoituksena on myös syventyä turismiin syvemmin ja selvittää, mistä kaikki on saanut alkunsa ja millaiset asiat ovat vaikuttaneet tiettyjen kohteiden suosioon.

Valitsin liikaturismin opinnäytetyöni aiheeksi, koska aihe on ajankohtainen ja mielestäni on tärkeää tuoda esille matkailun vaikutuksia eri osa-alueilla. Tässä työssä esitellään myös keinoja, joilla jokainen voi itse edesauttaa kestävä matkailua ja näin minimoida matkailusta syntyviä haittavaikutuksia.

4 Turismi ilmiönä

4.1 Turismin historia ja kehittyminen

Ihmiset ovat matkustaneet jo vuosituhansien ajan. Jo vanhalla ajalla matkustettiin kaupankäynnin takia sekä hallinnollisista ja uskonnollisista syistä. Varhaisimmat tiedot eräänlaisesta huvimatkailuista löytyvät faaraoiden Egyptistä. Tällöin matkustamisen syynä olivat varsinaisesti uskonnolliset tilaisuudet, joihin kokoontuttiin suurina joukkoina nauttimaan ohjelmasta ja seurustelusta. Lisäksi löytyy merkkejä, että Egyptin valtakunnan merkittäviä rakennelmia käytiin katsomassa

aivan kuten nykyäänkin käydään tutustumassa historiallisiin nähtävyyksiin. Antiikin aikana matkustettiin kaupankäyntiin tai hallintoon liittyvien syiden lisäksi osallistumaan uskonnollisiin juhliin, urheilutapahtumiin ja tutustumaan merkittäviin kaupunkeihin. Erityisesti roomalaiset olivat kiinnostuneita tutustumaan nähtävyyksiin ja vuonna 170 ilmestyi moniosainen Opas Kreikkaan -teos, jossa esiteltiin laajasti Kreikan nähtävyyksiä ja kulttuuria. Rooman vallan aikana yleistyi myös ”kesämökkimatkailu” eli varakkaat roomalaiset hankkivat kesäasunnot, joihin matkustettiin kaupungeista tukalimpina vuodenaikoina. (Verhelä 2014, 185–187.)

Keskiaikana matkustaminen väheni ja muuttui epävarmemmaksi – tieverkko rapistui ja matkustajia uhkasivat ryöstäjät. Tästä huolimatta ensimmäiset majoitusliikkeet syntyivät keskiajalla. Uskonnolliset syyt, kuten pyhiinvaellukset olivat tärkeitä syitä matkustaa. Uudella ajalla uutena ilmiönä oli matkustaminen oppimisen takia eli kehittyi niin sanottu Grand Tour. Grand Tour tarkoitti ylhäisöön kuuluvan nuoren miehen jopa muutaman vuoden kestänyttä matkaa, jossa tutustuttiin Euroopan ja lähiympäristön tärkeimpiin kohteisiin. Uudeksi matkakohteeksi nousivat luonto ja maisemat 1700–1800 -lukujen vaihteessa. (Verhelä 2014, 188–189.)

Matkustaminen oli etupäässä yläluokan ja sivistyneistön elämään kuuluva asia, koska matkustaminen vaati aikaa ja huomattavan määrän rahaa. Lisäksi matkustamiseen liittyvän oppimisen katsottiin olevan vain yläluokalle tarpeellista. Teollisen aikakauden alkaessa matkustamisesta alkoi tulla mahdollista aiempaa suuremmalle joukolle. Tekninen kehitys mahdollisti uudella tavalla matkustamisen. Höyrykoneen keksiminen oli mullistava tekijä, sillä se mahdollisti höyrylaivat ja tehokkaan junaliikenteen. Seuraava tekninen murros oli auto- ja lentoliikenne 1900-luvulla. Vasta nämä liikenteelliset keksinnöt ja toimiva, kansainvälinen liikennejärjestelmä mahdollistivat laajamittaisen matkailun. Ensimmäinen seura-matka oli vuonna 1841 Thomas Cookin järjestämä junamatka ja hän järjesti myöhemmin myös ulkomaanmatkoja. Voi sanoa Thomas Cookin olleen ensimmäinen ryhmämatkojen järjestäjä (Verhelä 2014, 189–190.)

Massaturismin voi katsoa syntyneen, kun matkustamisesta tuli mahdollista myös vähävaraisille. Tähän on tarvittu liikennevälineitä ja palveluita sekä uskallusta käyttää uusia välineitä. Jo 1800-luvulla syntyi ensimmäisiä junareittejä ja palveluita, joita oli mahdollista aiempaa suurempien ihmisjoukkojen hyödyntää. (Verhelä 2014, 191.) Vuonna 1950 keksittiin suihkulentokoneet ja matkustaminen kauemmas muuttui helpommaksi. Ensimmäiset tilauslennot tehtiin Ruotsista Hampuriin ja Mallorcalle (Verhelä 2014, 192).

Suomessa matkailun lisääntymiseen vaikutti liikennejärjestelmien kehittyminen 1800-luvulta alkaen, jolloin käynnistyi höyrylaivaliikenne ja junaliikenne (Verhelä 2014, 192–194). Ensimmäiset järjestetyt ryhmämatkat Suomesta ulkomaille tehtiin jo 1950-luvulla (Verhelä 2014, 202). Verhelä on jaotellut Suomen matkailun kaudet ja hänen mukaansa varsinainen massaturismi kehittyi sotien jälkeisinä vuosina ja ensimmäinen varsinainen massaturismin aika oli vuosina 1969–1978, seuraava matkustamisen huippukausi oli 1980-luvulla (Verhelä 2014, 197).

Tekniikka&Talous-lehden verkkosivuilla sanotaan lentomatkailun lisääntyneen hurjasti suomalaisten keskuudessa 1960-luvulla. Vuosikymmenen puolivälissä Kalevi Keihänen perusti matkatoimiston nimeltään Keihäsmatkat. Yritys tarjosi ennennäkemättömän edullisia tilauslentoja etelään, kuten Mallorcalle ja Kanarialle. Edulliset lennot houkuttelivat suomalaisia matkustamaan, vaikka 1960-luvun alussa tapahtui kaksi vakavaa lentotapaturmaa. (Repo 2017.)

Matkailun suosio on kasvanut vuosikymmenten aikana muun muassa vuonna 1973 tulleen vuosilomalain vuoksi. 1990-luvun puolivälissä laman jälkeinkin ulkomaanmatkailun kasvu jatkui. Matkat alkoivat suuntautumaan yhä kauemmas ja elintason kasvun myötä matkoja tehtiin useammin. Myös lyhyiden kaupunkilomien ja omatoimimatkojen suosio alkoi kasvamaan. 2000-luvulla alettiin miettiä enemmän ympäristövaikutuksia ja ekomatkailun suosio kasvoi. (Heinonen 2020, 15–16.)

4.2 Liikaturismi ja massaturismi käsitteinä

Liikaturismi on käsite, joka on ilmaantunut matkailualaa käsitteleviin julkaisuihin ja artikkeleihin viime vuosina. Lapin yliopistossa on vuonna 2019 tehty pro gradu -tutkielma, joka käsittelee liikamatkailua. Tutkimuksessa todetaan, että liikamatkailun käsite on uusi ja sille ei ole vielä vakiintunutta määritelmää. Aihe on kuitenkin ajankohtainen matkailututkimuksen piirissä ja uutta tutkimusta tehdään koko ajan. (Kyyrö 2019, 18.)

Responsible Travel on vuonna 2001 perustettu vastuulliseen matkailuun erikoistunut kaupallinen verkkosivusto, joka määrittelee liikaturismin seuraavasti:

In short, overtourism occurs when there are too many visitors to a particular destination. “Too many” is a subjective term, of course, but it is defined in each destination by local residents, hosts, business owners and tourists. When rent prices push out local tenants to make way for holiday rentals, that is overtourism. When narrow roads become jammed with tourist vehicles, that is overtourism. When wildlife is scared away, when tourists cannot view landmarks because of the crowds, when fragile environments become degraded – these are all signs of overtourism. (Francis 2020.)

Liikaturismi tarkoittaa siis matkailua, jossa paikalliset tai vierailijat kokevat, että kohteessa on liian paljon matkailijoita samanaikaisesti. Sen vuoksi kohteen ja sieltä saatavien kokemusten laatu on heikentynyt samaan aikaan, kun keskusta-alueiden vuokrat ovat nousseet liian korkeaksi ja paikalliset joutuvat muuttamaan pois kodeistaan. Liikaturismi on vastakohta käsitteelle vastuullinen matkailu, jonka tarkoitus on luoda matkasta mahdollisimman positiivinen kokemus sekä turistille että paikallisille. (Pololikashvili 2018, 4.)

Liikaturismista syntyviin ongelmiin vaikuttaa tilanteen hallinnan puute ja kehityksen alhaisuus matkailijamäärien noustessa. Koko ajan täytyisi kehittää toimintatapoja, joilla matkailu olisi mielekästä niin matkailijalle kuin matkustuskohteessa asuville paikallisille. Kehittäminen on tärkeää myös siksi, että matkailu on tärkeä elinkeino monelle maalle. Kehittämistä tehdessä täytyy muistaa kunnioittaa kohteen kapasiteettiä ottaa vierailijoita vastaan. (Pololikashvili 2018, 5.)

Liikaturismi ei koske ainoastaan suuria turistikaupunkeja, vaan sitä esiintyy myös vähemmän suosituissa kohteissa, joissa kävijämäärät ovat suhteellisen vähäisiä, mutta alueen kapasiteetti tai luonto kuormittuvat herkästi. Esimerkiksi matkailuyrittäjä Mauri Kuru kertoo Yleisradion uutisessa Lapin tilanteesta näin: ”Arktinen luonto on herkkä. – Miljoona jalanjälkeä hiekkarannalla on eri asia kuin miljoona turistia tunturissa.” Hän on myös sitä mieltä, että roskaamisesta täytyisi voida sakottaa, koska luonnosta on Lapissa löytynyt todella paljon roskaa. (Meh-tonen & Heikinmatti, 2019.)

Massaturismin määrittely on haastavaa, ja käsitettä käytetään kirjavasti eri yhteyksissä. Massaturismilla voidaan tarkoittaa ylipäätään matkailua tai etelän lomakohteisiin suuntautuvaa pakettimatkailua. Usein massaturismi määritellään sen kautta, miten se eroaa vaihtoehtoisista matkailutavoista, kuten ekologisesta matkailusta. Massaturismi voidaan määritellä myös määrän mukaan ja liittää matkailun kasvuun tai tilallisesti, jolloin matkailu on keskittynyt erityisiin suosittuihin kohteisiin. Tällaisia kohteita voivat olla etelän rantalomapaikat, suosittu kaupungit, nähtävyydet ja isot tapahtumat. (Vainikka 2017, 26–31.)

Kyyrö (2019, 19) siteeraa pro gradu -tutkielmassaan Arktinen kestävä matkailu-destinaatio -projektin projektipäällikkö Liisa Kokkarista, jonka mukaan liikamatkailu eroaa massaturismista seuraavasti:

Kyse on liikamatkailusta, kun ekologisen, sosiaalisen tai kulttuurisen ympäristön kanto- tai sietokyky ylittyy. Matkailijamäärien kasvaessa tämä skenaario on todellinen paikallisesti myös Suomessa – matkailijoiden määrä moninkertaistaa paikallisen väestön, vaikkakin matkailijamäärät ovat suhteellisen maltillisia. Kokkarinen myös lisää, ettei Suomen infrastruktuuria tai palveluita ei paikoittain ole rakennettu kestävään matkailijamääriä. (Kyyrö 2019, 19.)

Liikaturismi ei siis tarkoita samaa kuin massaturismi. Se eroaa massaturismista siinä, että kohteessa ei tarvitse vieraila miljoonia kävijöitä vuosittain, vaan pienempikin määrä riittää aiheuttamaan tuhoa, sillä luonnon kestävyys ja kohteen pinta-ala ei ole riittävä suurille massoille.

Massaturismi vaikuttaa vakiintuneemmalta termiltä kuin massamatkailu. Esimerkiksi Edelheimin & Ilolan (2017.) teoksessa Matkailututkimuksen avainkäsitteet käytetään termiä massaturismi. Olen päätenyt käyttämään tässä opinnäytetyössäni termiä liikaturismi liikamatkailu-termin sijaan, koska termi on yhdenmukainen massaturismi-termin kanssa. (Edelheim & Ilola 2017.)

5 Liikaturismin johtaneita syitä

5.1 Liikaturismin mahdollistajat

Lentomatkustamisesta on tullut länsimaissa halpuutensa takia arkipäiväinen tapa matkustaa. Lisäksi kehittyvien maiden elintason nousu lisää lentojen määrää. Lentoalan verotuskäytännöt ja tuet mahdollistavat alhaisen hintatason. Kansainvälisten sopimusten mukaan lentokerosiini on verotonta ja kansainväliset lentomatkat ovat vapaita arvonlisäverosta. Valitettavasti alan tekninen kehitys ei hillitse lentoliikenteen päästöjen kasvua. Myös päästöjen kompensoinnin kriteereitä pitäisi tarkastella nykyistä kriittisemmin. (Suomen ympäristökeskus 2019.)

Liikaturismin taustalla on myös kuluttajien käyttäytymiseen liittyviä syitä. Tämän päivän tiedostavat kuluttajat arvostavat kokemuksia tavaroiden sijaan. Halutaan löytää kätettyjä helmiä ja kokea jotain ainutlaatuista. Esimerkiksi televisiosarjat ja elokuvat ovat nostaneet kuluttajien tietoisuuteen erilaisia matkakohteita, jotka halutaan nähdä ja kokea itse. Myös elämä paikallisten tapaan kiinnostaa monia matkailijoita. AirBnb on tehnyt tämän helpoksi ja houkuttelee siksi paljon ihmisiä matkustamaan. (Holmberg, Konttinen, Ritalahti, 2019.)

Digitalisaatio on myös vaikuttanut matkailun toimintaympäristöön huomattavasti. Nykyään suurin osa matkailuun liittyvistä tiedonhauista ja ostoksista tehdään digitaalisissa kanavissa ja kehityksen odotetaan jatkuvan. Digitaaliset kanavat mahdollistavat keskenään kilpailevien matkailupalveluiden ja -kohteiden vertailun helposti. Myös pienten matkailuyritysten on mahdollista aidosti kilpailla lukuisten kansainvälisten toimijoiden kanssa. (Jänkölä 2019, 42–43.)

Digitalisaatio on mahdollistanut myös uusia matkustustapoja, kuten virtuaalimat-kailun. Jo vuosien ajan virtuaalilasien avulla on voitu tutustua matkakohteeseen etukäteen, mutta tulevaisuudessa se voi jopa korvata matkan. Liiallisesta matkai-lusta kärsivät kohteet saattavat kannustaa oikean matkan sijaan virtuaalimatkai-luun, koska kohde ei kestä enää vierailijoita. Virtuaalivierailu ei tosin korvaa kaik-kea matkailua. Esimerkiksi kuumalla rannalla loikoilua on vaikea korvata. Sen sijaan historiallisiin nähtävyyksiin virtuaalivierailu voi olla välillä mukavampikin vaihtoehto, kun ei tarvitse jonottaa tungoksissa. Laadukkailla laitteilla on tekni-sesti mahdollista saada kuva näkymään niin tarkasti, ettei katsoja erota sitä oike-asta maisemasta. (Elo 2020.)

Digitalisaation myötä tärkeäksi osaksi ihmisten arkea on tullut sosiaalinen media. Nykyään lähes kaikki käyttävät sitä ja matkakuvien jakaminen omille sivuilleen on erittäin yleistä. Tällä tavoin tieto uusista ja erikoisistakin kohteista leviää sen vä-lityksellä nopeasti, jolloin suuri ihmisjoukko saattaa matkustaa samaan kohtee-seen yhtä aikaa, aiheuttaen liikaturismia. Paljon sosiaalista mediaa esimerkiksi työkseen käyttävät voivat hyvinkin matkustaa kohteeseen pelkästään sen upei-den kuvausmaisemien takia. Erilainen luonto ja poikkeukselliset kohteet herättä-vät kiinnostusta ja ne halutaan itse kokea.

Esimerkiksi Islantiin tuli aivan yllättäen valtava turistibuumi sosiaalisen median avulla. Buumin sai aikaan huhtikuussa 2010 Eyjafjallajökull-jäätikön alla purkau-tunut tulivuori, joka pysäytti Euroopan lentoliikenteen hetkeksi. Silloin Islanti sai maailmanlaajuisen mainoksen, joista luontomatkailijat kiinnostuivat. Saapuneet matkailijat lisäsivät upeita luontokuvia sosiaalisten medioiden kanaviin ja herätti kiinnostusta uusissa makailijoissa. Matkailijoiden määrän nousu on ollut niin no-pea, että palveluita on jouduttu tekemään liian nopeasti, ilman kunnollisia suun-nitelmia. (Vaarama 2019.) Yleisradion uutisessa Vesa Vaarama kirjoittaa, miten Islannin matkailu on muuttunut viime vuosina:

2010-luvulla Islannin matkailijamäärät ovat suorastaan räjähtäneet. Vuosikymmenen alussa maassa vieraili noin 500 000 turistia, mutta viime vuonna määrä oli jo 2,3 miljoonaa. Luku on suorastaan kyl-määvä, kun ajattelee, että Islannissa on vain 340 000 asukasta. (Vaa-rama 2019.)

Islannin kohdalla kyse on siis juurikin liikaturismista, eikä niinkään massaturismista, sillä turisteja on paikallisiin ihmisiin suhteutettuna suuri määrä. Islannin luontoa ei ole tarkoitettu kestävästi näin suuria ihmismääriä, mutta siitä huolimatta juurikin upea luonto houkuttelee vuosittain miljoonia vierailijoita. Siksi uskon, että tulevaisuudessa tarvitaan erilaisia rajoituksia muun muassa vierailijoiden määriin, niin Islannissa kuin muissakin liikaturismia esiintyvissä kohteissa.

Digitalisaatio on siis vaikuttanut matkustamiseen suuresti. Positiivista on se, että kohteeseen tutustuminen etukäteen on tärkeää, mutta toisaalta edulliset matkat ovat yksi liikaturismin aiheuttajista, kun tarjoukset ja muut edulliset matkat mahdollistavat useamman matkan tekemisen vuodessa.

5.3 Matkailun sesonkipainotteisuus

Matkailuala on sidoksissa vuodenaikoihin, loma-aikoihin sekä juhlapyyhiin. Matkailijoiden tasainen vierailijamäärä pitkin vuotta kuormittaisi ympäristöä vähemmän, kuin sesonkiaikana käyvät ihmisjoukot. Sesongin ulkopuolella matkustaminen häiritsee myös paikallisia ihmisiä huomattavasti vähemmän. (Reilun matkailun yhdistys 2020.) Myös matkailualalla työskentelevät paikalliset ihmiset saisivat ympärivuotisia työpaikkoja, jos matkailua kehitettäisiin enemmän sesonkiaikojen ulkopuolelle. Tällä hetkellä työpaikat voivat sijoittua vain sesonkiajalle, kun töitä ei ole riittävästi tarjolla muina aikoina.

The Active Times-sivustolla on listattu syitä, miksi kannattaa matkustaa sesongin ulkopuolella. Esimerkiksi silloin palvelu voi olla kohteessa ystävällisempää, koska paikalliset matkailualan työntekijät eivät ole yhtä kiireisiä kuin vilkkaimpina sesonkiaikoina. Myös hinnat ovat usein alhaisempia, niin lennoissa kuin kohteen palveluissakin. Halvemman hinnan lisäksi kohteen nähtävyyksiin ja ravintoloihin on varmasti lyhyempi jono, jolloin varauksiakaan ei tarvitse tehdä etukäteen. Lisäksi lomailu on varmasti rentouttavampaa, kun esimerkiksi hiekkarannat ovat tyhjemmät muista turisteista kuin sesonkiaikana. (TheActiveTimes 2018.)

6 Matkailun haittavaikutukset

6.1 Matkailu haitallisena ilmiönä

Matkailusta aiheutuu monenlaisia haittavaikutuksia. Ympäristön kannalta merkittävä tekijä on lentomatkailu. Se edistää ilmastonmuutosta, mutta ihmiset eivät ole juurikaan vähentäneet sitä vaikka ovat asiasta tietoisia. Tämä johtuu siitä, että ihmiset eivät ajattele yhden loman vaikuttavan ilmastonmuutokseen, vaikka varsinkin kaukokohteeseen matkustaminen on pahimpia asioita, mitä yksittäinen ihminen voi tehdä ilmastonmuutoksen edistämiseksi. Jotkut kohteet ovatkin jo tuhoutumassa ilmastonmuutoksen myötä. Sen enempää asiaa ajattelematta matkailijalle voi tulla ajatus, että täytyy nopeasti päästä käymään siellä, ennen kuin on liian myöhäistä. Silloinkin saatetaan ajatella, että muutama matkailija lisää ei enää haittaa, mutta sehän tarkoittaa vain tuhoutumisen nopeuttamisen edesauttamista. (Newman 2019.)

Lisääntynyt matkailu on myös johtanut siihen, että eri puolilla halutaan rajoittaa matkailijoiden määrää. Fodor's Travel niminen sivusto on listannut marraskuussa 2019 kohteet, joita ei suositella matkailijoille vuonna 2020. Listalle valitaan paikkoja eettisistä, ekologisista tai poliittisista syistä. Tarkoituksena on myös vähentää liikaturismia ja turistien väärinkäyttämistä. Liikaturismista kärsiviä kohteita on tullut vuosittain lisää. Listalla ovat kaupungeista esim. Barcelona, Venetsia ja Amsterdam. Uusina kohteina listalla ovat muun muassa Bali ja Angkor Watin temppeelialue.

Tarkoitus ei ole jyrkästi kieltää kohteeseen matkustamista, vaan kannustaa harkitsemaan kahdesti matkustamista näihin kohteisiin. Sivusto antaa vinkkejä kestävään, vastuulliseen ja oikeanlaiseen matkailuun. Fodor's Travelin tekemä lista sisältää myös matkailijalle vaarallisia kohteita kuten vuorikiipeilyn Sveitsin Matterhornissa. Sivuston mukaan vuonna 2019 seitsemän kiipeilijää putosi vuorelta ja menehtyi. (Fodor's Travel 2019.)

6.2 Taloudelliset ja infrastruktuurivaikutukset

Barcelona on yksi Euroopan suosituimpia matkailukohteita ja siellä käy vuosittain noin 32 miljoonaa turistia, joista noin puolet myös yöpyy kaupungissa. Vakituksisesti kaupungissa asuu 1,6 miljoonaa henkeä. Barcelonassa asukkaat kyllästyi-vät lisääntyneeseen turismiin vuonna 2017 ja vaativat toimenpiteitä hallinnolta turismin hillitsemiseksi. (Sillanpää 2017.)

Lisäksi turismista koettiin aiheutuvan häiriöitä. Kaupunkilaiset kokivat turismin aiheuttaneen vuokratason nousun, mutta palkkatason jääneen alhaiseksi. Asunnonomistajat ovat kokeneet houkuttelevammaksi vuokrata asuntojaan paikallisten asukkaiden sijaan lyhytaikaisesti matkailijoille internetin sivustojen kautta. Näitä majapaikkoja on Barcelonassa kymmeniätuhansia. Hotelleissa on noin 75 000 petipaikkaa. Kaupunki päätyi säätämään lain, jolla rajoitettiin matkailijoille tarjolla olevia vuodepaikkoja. (Sillanpää 2017.)

Aivan viime aikoina pieni itävaltalainen Hallstatin kunta, on joutunut turismiryntäyksen kohteeksi. Kunnassa käy nykyisin noin 10 000 vierailijaa päivässä, kun asukkaita kunnassa on alle 800. Turistien kiinnostuksen syynä on, että paikkakunnan huhutaan toimineen inspiraatiolähteenä Frozen-elokuvien maisemiin. Turismin takia kauppohen hintataso on noussut. Toisaalta turistit tuovat rahaa kuntaan ja useat liikkeet voivat olla auki aiempaa enemmän ja myös kunta saa lisätuloja. Turismista on kuitenkin aiheutunut myös liikenteellisiä ongelmia ja kaupunki etsii keinoa, miten turistibussien määrää voitaisiin rajoittaa. (Raappana 2020.)

Toisaalta turismi tuo lisärahaa paikallisille, mutta turismista aiheutuu myös lisäkustannuksia, kun esimerkiksi jätehuolto joudutaan mitoittamaan turistimäärien mukaan. Turismin takia myös paikallinen hintataso voi nousta, kuten on käynyt Hallstatissa.

Jätehuollon toteuttaminenkin voi olla ongelmallista, kuten on Perun Machu Picchussa. Machu Picchu oli muinainen inkakaupunki, jonka rauniot ovat noin 2400 metrin korkeudessa. Vuosittain rauniokaupungissa vierailee noin miljoona turistia ja jokainen turisti jättää jälkeensä 2-3 kiloa jätettä. Machu Picchun kunta sijaitsee vuoristossa ja alueelle on hankala rakentaa jätteenkäsittelylaitosta. (Tapiola 2016.)

Turismista aiheutuvien ympäristöhaittojen takia moni kohde on ottanut käyttöönsä ympäristöveron. Baleaarien saarilla, joihin kuuluvat muun muassa Mallorca, Menorca ja Ibiza, vero on otettu käyttöön vuonna 2016. Veron suuruus riippuu hotelliluokituksesta ja matkan kestosta. Yleensä se on jokin tietty summa jokaista yötä kohden. Vero voidaan periä vasta kohteessa, eikä matkan maksun yhteydessä. Veroa ei peritä alle 16-vuotiailta matkustajilta. Verotuloja käytetään ympäristönhoitoon, historiallisten rakennusten ylläpitämiseen sekä erilaisiin tutkimuksiin, joiden avulla kohteet pysyvät ennallaan. (Govern Illes Balears 2020.)

6.3 Vaikutukset paikallisille ihmisille

Varsinkin all-inclusive -matkailu vaikuttaa haitallisesti paikalliseen yritystoimintaan. Tällaisilla matkoilla jäädään helposti lomakeskuksen ympärille, eikä käytetä muita alueen palveluita. Paikallisille ihmisille on suuri vaikutus turistin kulutusvalinnoilla ja käyttäytymisellä. Taloudellisesti paikalliset ihmiset ja yritykset hyötyisivät myös sesonkiajan ulkopuolella matkailusta, jolloin työpaikat olisivat ympärivuotisia. (Vilpponen 2019.)

Paula Kaisamäki on tutkinut all-inclusive matkailun vaikutuksia omassa opinnäytetyössään. Kaisamäki selvitti all-inclusive -matkailun vaikutuksia työllisyyteen ja paikalliseen yritystoimintaan. All-inclusive -hotellit saattavat työllistää enemmän kuin muut hotellityypit, mutta usein työ on kausiluontoista ja työntekijät saattavat tulla muualta kuin hotellin lähialueelta. Lisäksi työntekijöiden asemaan voi liittyä monenlaisia ongelmia, kuten huono palkkataso ilman mahdollisuuksia tippeihin tai ylitöiden teettämistä ilman asianmukaisia korvauksia. (Kaisamäki 2012, 19.)

Paikallisille yrittäjille all-inclusive -matkailulla on usein haitallisia vaikutuksia. Turistien kulutuksen kohdistuessa vain all-inclusive -hotelleihin paikalliset yrittäjät joutuvat vaikeuksiin ja ravintoloita, kuljetusyrityksiä, majataloja ja kauppoja joudutaan sulkemaan. Tästä aiheutuu paikallisesti kierre, jossa kulutus kohdistuu yhä vahvemmin all-inclusive -hotelleihin, koska paikallinen muu tarjonta on heikentynyt. (Kaisamäki 2012, 20.)

6.4 Ympäristövaikutukset

Ympäristölle liian suuret matkustusmäärät voivat olla kohtalokkaita. Paikallisella tasolla roskaaminen on suuri ympäristön kuormittaja. Matkailijat roskaavat, koska eivät muista kunnioittaa paikallista luontoa. He jättävät esimerkiksi muovipulloja ja muuta muoviroskaa rannoille lojumaan, muistamatta, että muovin maatumiseen menee noin 1000 vuotta. Ne eivät ole kaunista katsottavaa muille matkailijoille, mutta vielä tärkeämpää on muistaa, kuinka luontomme saastuu ja kärsii siitä. (Ghansiyal 2019.)

Esimerkiksi Balilla liikaturismi on tuonut todella paljon muoviroskaa meriin ja ympäristöön. Vuonna 2015 Science- niminen lehti on listannut 20 kaupunkia, joissa muovin kierrätys on vähäistä ja Bali oli listalla toisena. Vain noin puolet muovijätteestä kierrätetään oikein ja loput päätyvät muun muassa meriin. (Siddharta 2019.)

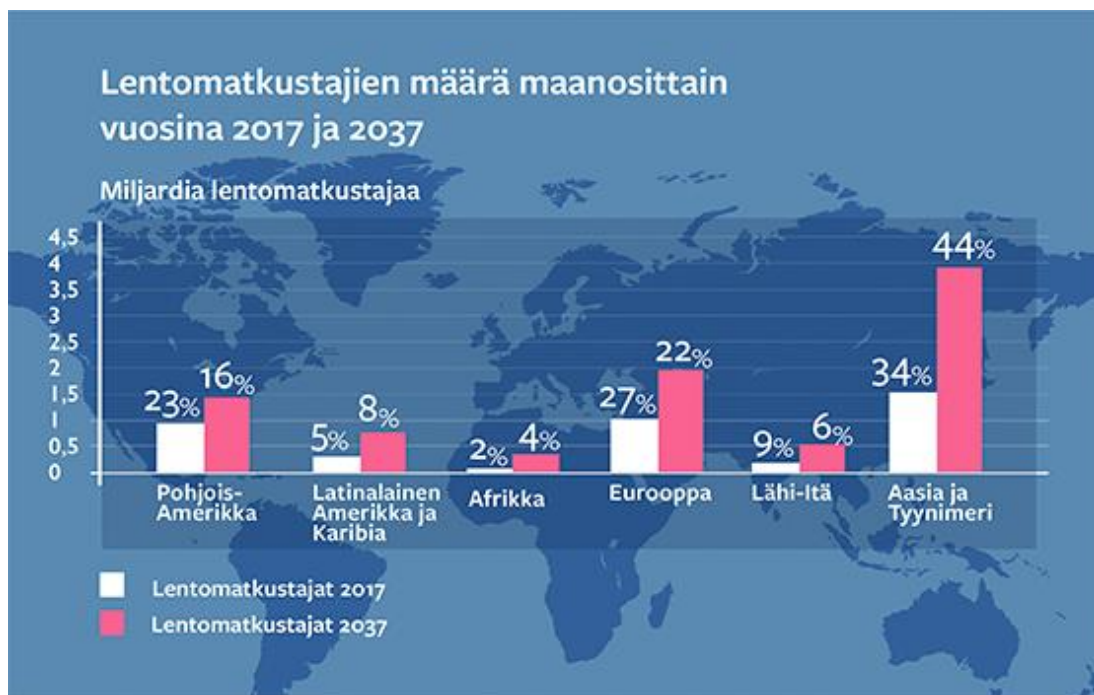
Onneksi ongelmaan on alettu etsiä ratkaisuja. Vuonna 2018 Balin kuvernööri Wayan Koster kielsi muovipussit, -pillit sekä styroksin. Lisäksi Balin hallitus on luvannut vähentää muovijätteiden määrää merissä jopa 70 prosenttia vuoteen 2025 mennessä. Muidenkin jätteiden kierrätys on vähäistä. onneksi Balilla toimiva yritys nimeltään EcoBali, tarjoaa tähän ongelmaan ratkaisuja. He keräävät epäorgaanisen jätteen ja kuljettavat Gangguun kierrättäväksi jatkokäyttöön. (Siddharta 2019.)

Muovijäteongelman lisäksi matkailun negatiivisiin ympäristövaikutuksiin kuuluvat matkailusta aiheutuvat kasvihuonepäästöt. Suomessa kotimaan matkailussa yksityisautoilu ja ulkomaan matkailussa lentäminen aiheuttavat eniten päästöjä. Esimerkiksi nelihenkisen perheen Thaimaan-matka tuottaa yhtä paljon päästöjä kuin reilun neljän vuoden kodin lämmittäminen sähköllä. Matkailun ilmastohaittoja pystyy tehokkaimmin vähentämään lisäämällä kotimaanmatkailua ja minimoimalla turhia lentomatkoja. Ympäristöystävällinen matkailutapa on suosia matkailua omassa kotikunnassa esimerkiksi retkeilemällä ja vaeltamalla. (Ilmasto-opas 2020.)

David Suzuki Foundation (2020 -sivustolla kerrotaan lisää lentomatkestämisen haitoista. Sen mukaan globaali matkailuala tuottaa kahdeksan prosenttia koko maailman päästöistä. Lentokoneet toimivat ilmastolle haitallisilla fossiilisilla polttoaineilla, joiden päästöt vapautuvat korkealle ilmakehään ja saastuttavat vuosisatojen ajan. Matkailuala myös kasvaa noin viisi prosenttia joka vuosi, kun taas ympäristöystävällisemmät käytännöt vain pari prosenttia. Lentämisen haitoista kertoo myös se, että yhden lomamatkan perumisesta olisi yhtä paljon hyötyä kuin olla ajamatta polttoaineella toimivaa autoa vuoden ajan. Oma hiilijalanjälkeään voi pienentää esimerkiksi lentämällä turistiluokassa businessluokan sijaan, valitsemalla suoran lennon sekä valitsemalla mahdollisimman ympäristöystävällisen lentoyhtiön. (David Suzuki Foundation 2020.)

World Tourism Organization (2019,7) -sivuston mukaan lentomatkailu on vuonna 2018 ympäristöhaitoista huolimatta noussut 12 prosenttiyksikköä vuoteen 2000 verrattuna kun taas maan tasalla kulkevien kulkuneuvojen käyttö on vähentynyt 10 prosenttiyksikköä (World Tourism Organization 2019, 7.)

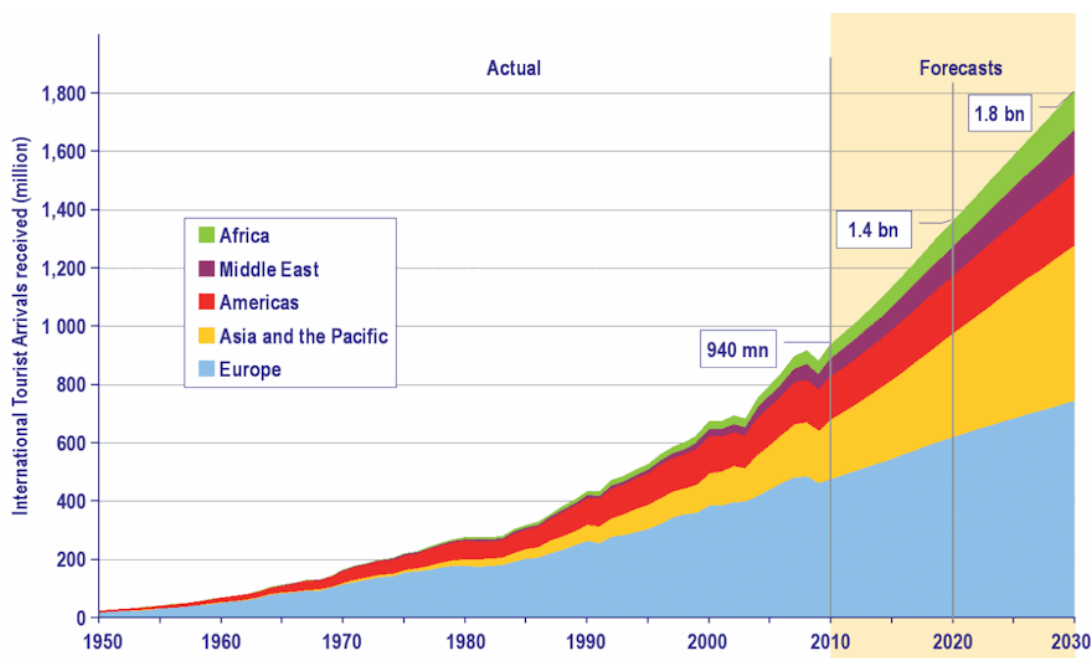
Matkailun suosion kasvulle ei näy loppua tulevaisuudessakaan. Suomen ympäristökeskuksen selvityksen mukaan lentomatkailun jopa oletetaan kaksinkertaistuvan seuraavan kahdenkymmenen vuoden aikana (kuvio 2). Lentomatkestajia oli yli neljä miljardia vuonna 2017. Suomessa ulkomaan lentoliikenne kasvoi vuosina 1998-2017 vajaasta 13 miljoonasta lähes 23 miljoonaan matkustajaan. Kotimaan lennot ovat puolestaan hieman vähentyneet viimeisen 20 vuoden aikana. (Suomen ympäristökeskus 2019.)

Kuvio 2. Lentomatrustajien määrä vuonna 2017 ja 2037 (Suomen ympäristökeskus 2019.)

Tilastokeskuksen matkailutilastojen mukaan vuonna 2018 suomalaiset matkustivat aiempaa vähemmän naapurimaihin ja aiempaa runsaammin Etelä-Eurooppaan ja kauemmas. (Tilastokeskus 2019.)

Samansuuntaisesta kehityksestä kertoo kansainvälinen World Tourism Organization pitkän aikavälin ennusteessaan. Erityisen suurta kasvun ennustetaan olevan Aasiassa ja Tyynenmeren alueella (Kuvio 3). (World Tourism Organization 2017, 14.)

Kuvio 3. Saapuvat matkailijat (World Tourism Organization 2017, 14.)

Lentokoneet eivät pysty toimimaan ainoastaan biopolttoaineella, vaikka se olisi ilmastolle parempi vaihtoehto. Se ei kuitenkaan ole tarpeeksi turvallista, sillä kovassa pakkasessa biopolttoaine voi hyytyä ja näin aiheuttaa moottorin pysähtymisen.

Jonkin verran uusiutuvia polttoaineita kuitenkin jo käytetään lentokoneissa. Esimerkiksi Finnair käyttää sellaista osana polttoainetta. Määrä on tällä hetkellä kuitenkin vain muutamia prosentteja. Syitä uusiutuvan polttoaineen suuremmalle käytölle ovat ongelmat saatavuudessa sekä korkea hinta. (Lankinen 2019.)

Monet lentoyhtiöt ja matkanjärjestäjät huomioivat lentomatkailun ilmastovaikutukset ja tarjoavat asiakkaalle mahdollisuutta hyvittää lentämisestä aiheutuvat päästöt päästöhyvityksellä. Jotkut yhtiöt hyvittävät päästöt automaattisesti, kun taas toiset tarjoavat kuluttajalle mahdollisuuden vapaaehtoiseen lisämaksuun.

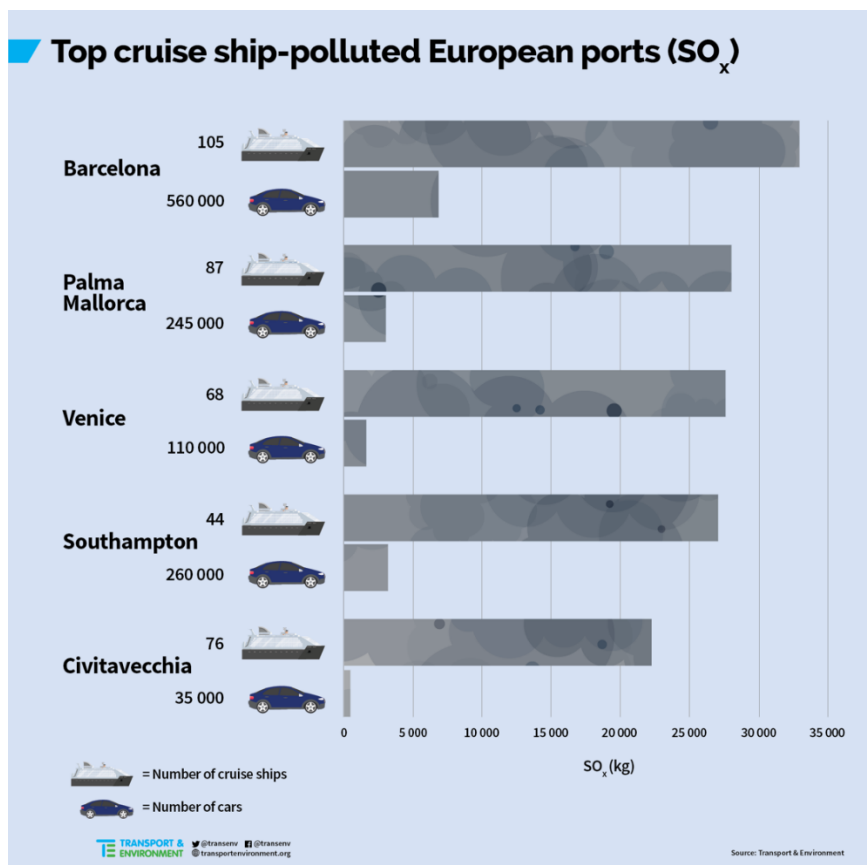
Esimerkiksi suomalainen matkanjärjestäjä Tjäreborg on alkanut huhtikuusta 2019 alkaen kompensoida kaikkien heidän kauttansa varatut lentomatkat investoimalla sellaisiin hankkeisiin, joiden avulla päästöjä vähennetään saman verran kuin lennosta aiheutuu. Päästöjen kompensointi koskee kaikkia kasvihuonepäästöjä. Hankkeet luovat työpaikkoja, edistävät terveyttä ja parantavat infrastruktuuria. (Tjäreborg 2020.)

Suomen ympäristökeskus (2019) on Sitran toimeksiannosta tutkinut lentämisen päästöjä sekä keinoja niiden vähentämiseksi. Selvityksessä kävi ilmi, etteivät nykyiset kompensatiomekanismit kuitenkaan riitä päästöjen vähenemiseksi, vaan tarvitaan lisää toimenpiteitä. Päästöjen vähentämiseen on mietitty erilaisia tapoja, kuten vähäpäästöisten polttoaineiden löytäminen, turhan lentomat kustamisen vähentäminen sekä verotuksen tiukentaminen. (Suomen ympäristökeskus 2019.)

6.5 Risteilymatkat

Lentämisen lisäksi risteilymatkat kasvattavat suosiotaan. Kasvu on ollut jopa 20 prosenttia viimeisen viiden vuoden aikana. Sen vuoksi koko ajan avataan uusia reittejä ja rakennetaan uusia, isompia laivoja houkuttelemaan uusia potentiaalisia matkustajaryhmiä. Valitettavasti samalla kun risteilyiden suosit kasvavat, nousevat myös niiden tuottamat ympäristöhaitat. (On the Luce 2020.)

Yksi ilmaa ja vesistöjä saastuttava risteilymuoto ovat päiväristeilyt. Esimerkiksi Venetsiassa tämä on paisunut suureksi ongelmaksi, koska laivamatkailijoita saapuu kymmeniätuhansia päivittäin. Vierailut ovat aiheuttaneet paljon vahinkoa vesistöille. Lyhyestä vierailusta ei jää myöskään rahaa kohteeseen, joten venetsialaiset ovat alkaneet periä päivävierailijoilta noin kymmenen euron pääsymaksun kohteeseen. Monet venetsialaiset ovat sitä mieltä, että matkailijoiden täytyisi päästä kokemaan heidän upea kaupunkinsa, mutta se ei ole tällä hetkellä mahdollista tungoksen takia. (Fox 2019.) Venetsian lisäksi monet muut Euroopan satamat kärsivät laivojen aiheuttamista ilman saasteista. Suurimmat ilmansaasteet Euroopassa löytyvät Barcelonan satamasta. (Kuvio 4.)

Kuvio 4. Eniten laivamatkailusta saastuneet satamat. (Transport & environment 2019.)

6.6 Risteilyjen päästöjen vähentäminen

Onneksi risteilyaluksillakin on havahduttu saasteongelmiin. Esimerkiksi Viking Line kertoo omilla nettisivuillaan tarkkaan, miten jätteiden käsittely laivoilla tapahtuu. Yhtiö kierrättää kaikki jätteensä maissa ja ruokahävikki hyödynnetään biokaasuksi. Yhtiö ei kaada myöskään jätevesiä ollenkaan mereen, vaan pumppaa kaikki jätteensä puhdistuslaitoksiin, joissa ne kierrätetään ja muutetaan myös esimerkiksi biokaasuksi. Laivoilla syntyy kolmenlaista jätevettä:

1. harmaa vesi (suihku- ja muu pesuvesi)
2. musta vesi (käymälöiden jätevesi)
3. konehuoneista syntyvä öljypitoinen vesi. (Viking Line 2020.)

Matkailun ympäristövaikutukset ovat huomattavia ja lisääntymässä. Onneksi yritykset ja matkailukohteet ovat havahtuneet arvioimaan ympäristövaikutusten merkitystä ja on olemassa hyviä esimerkkejä vastuullisesta toiminnasta, kuten useiden kohteiden viranomaistoimenpiteet matkailun haittavaikutusten vähentämiseksi tai edellä mainittu Viking Linen toiminta. Uskon, että matkailua ei tulla juurikaan vähentämään tulevaisuudessakaan, vaikka kuluttajille tuodaan esille siitä aiheutuvia haittoja. Siksi on hyvä, että matkailualalla kehitytään koko ajan ja keksitään kestävämpiä tapoja ja välineitä matkustaa sekä tarjotaan kuluttajille mahdollisuutta valita mahdollisimman ympäristöystävällinen matkakokonaisuus.

7 Liikaturismista kestävään matkailuun

Kestävästä matkailusta kirjoitetaan aikaisempaa enemmän ja sitä tutkitaan enemmän kuin aikaisemmin. Myös kestävään matkailuun kohdistuu enemmän kysyntää kuin aikaisemmin. Kestävän matkailu määrittely on hankalaa ja sille ei löydy yksiselitteistä määrittelyä. Usein käytetään myös termejä ekomatkailu, vaihtoehtoinen matkailu tai vastuullinen matkailu. Näistä termeistä vaihtoehtoinen matkailu syntyi jo 1960-luvulla vastakohtana massaturismille. (Tervo-Kankare 2017, 235–236.)

World Tourism Organization määritteli vuonna 2005 kestävä matkailun tavalla, mitä käytetään yhä. Tervo-Kankareen (2017, 236–237) käännöksen mukaan määritelmä kuuluu näin: ”matkailu, joka ottaa täysimääräisesti huomioon tämänhetkiset ja tulevat taloudelliset, sosiaaliset ja ympäristölliset vaikutukset sekä huomioi matkailijoiden, matkailuteollisuuden, ympäristön ja vastaanottavien yhteisöjen tarpeet”. Keskeistä määrittelyssä on, että se lähtee matkailun vaikutuksista. (Tervo-Kankare 2017, 236–237.)

World Tourism Organization (2018) -sivustolla nykyisin kerrotaan kestävästä matkailusta näin:

Tourism will only be sustainable if developed and managed considering both visitors and local communities. This can be achieved through community engagement, congestion management, reduction of seasonality, careful planning that respects the limits of capacity and the specificities of each destination, and product diversification. (World Tourism Organization 2018.)

Suomalainen matkatoimisto Veranatura on yritys, joka tarjoaa matkoja, joissa noudatetaan kestävä matkailun periaatteita arvostaen luontoa, eläimiä ja ihmisiä. He ovat erikoistuneet vaellus- ja pyörämatkoihin. Yrityksen tavoitteena on edistää matkailulla paikallisten ihmisten ja matkailijoiden elämänlaatua. Yrityksen tarjoamat palvelut ovat siis täysi vastakohta massaturismille. (Veranatura 2020.)

Sivustolla kerrotaan, että kestävä matkailu tarkoittaa matkailua, joka on taloudellisesti kannattavaa matkailua, josta ei synny haittoja ympäristölle eikä paikallisille asukkaille. Se myös edesauttaa luonnonmonimuotoisuutta ja suojelee uhanalaisia eläinlajeja. Kestävässä matkailussa kunnioitetaan paikallista kulttuuria ja se auttaa ymmärtämään erilaisia kulttuureita. Vastuullinen matkailija ei siis esimerkiksi roskaa tai muilla tavoin vahingoita luontoa. (Veranatura 2020.)

Green Ideas For Tourism For Europe (2020) -sivustolla kerrotaan kuinka matkailu ja sen saaminen kestäväksi voi olla myös monimutkaista. Matkailun onnistumisen mahdollistamiseen tarvitaan useita sidosryhmiä, jolloin myös resursseja vaaditaan paljon. Matkailun vaikutukset ovat riippuvaisia useista eri tekijöistä ja tahtoista. Vastuullisen matkailun perusta on hyvä suunnittelu ja ennakointi. Kun hyvä suunnitelma toteutuu onnistuneesti, on matkailulla positiivinen vaikutus talouteen, kulttuuriin ja ympäristöön. Se antaa paljon kehittämismahdollisuuksia kohteelle. Huonosti suunniteltu ja toteutettu matkailu taas aiheuttaa pysyviä vahinkoja, jotka vaikuttavat muun muassa luontoon ja ilmastoon. (Green Ideas For Tourism For Europe 2020.)

Jotta liikaturismin haittavaikutuksia pystyisi minimoimaan, täytyy muistaa juurikin kestävän matkailun periaatteet aina matkustaessa. Matkailupalveluja tarjoavien yritysten tulisi korostaa vastuullisia vaihtoehtoja matkaa varatessaan esimerkiksi lentoreiteissä sekä majoitusvaihtoehtoisissa. Vastuullisemman matkavaihtoehdon valinta tulisi olla näkyvillä ja helposti saatavilla asiakkaalle. Nykyisin löytyy useita matkatoimistoja, kuten yllä mainittu Veranatura, jotka liiketoiminnassaan painottavat kestävää matkailua.

8 Vinkkejä kestävään matkailuun

Kestävä matkailu on vastakohta liikaturismille. Kestävän matkailun periaatteita täytyisi noudattaa aina matkustaessaan, jotta siitä aiheutuisi mahdollisimman vähän haittavaikutuksia ympäristölle ja paikallisille ihmisille. Lisäsin tähän työhön hieman tietoa myös kestävästä matkailusta, koska halusin selvittää, mitä se tarkoittaa ja etsiä vinkkejä vastuullisempaan matkailuun

Matkatoimisto Kilroy on vuonna 1946 perustettu matkatoimisto, joka tarjoaa räätälöityjä matkoja erityisesti nuorille. Heiltä löytyy matkoja ympäri maailman ja he auttavat toteuttamaan kaikenlaisia matkaunelmia esimerkiksi vapaaehtoistyöt tai opiskelu ulkomailla. Kilroy on erikoistunut kaukomatkoihin sekä maailman ympärysmatkoihin. (Rantapallo 2015.)

Sivusto on listannut vinkkejä, joiden avulla jokainen voi matkustaa vastuullisemmin ja kestävämmiin. Ympäristön kannalta tärkeitä vinkkejä ovat esimerkiksi:

1. vesipullojen täyttäminen uuden muovipullon ostamisen sijasta
2. samojen lakanoiden ja pyyhkeiden käyttö useamman päivän ajan
3. veden käytön säännöstely mm. suihkussa
4. sesongin ulkopuolella matkustaminen
5. pidempiaikaiset, harvemmin tehty matkat, jolloin ympäristöä saastuttavat lentomatkat vähenevät. (Kilroy 2020.)

Ympäristönsuojelun lisäksi matkaillessa täytyy muistaa huomioida paikalliset ihmiset ja heidän kulttuurinsa ja uskontonsa. Kannattaa muistaa, että on vieraana toisen kotipaikassa. Siksi on tärkeää kunnioittaa heidän tapojaan toimia ja tehdä asioita. Myös oikeanlainen pukeutuminen on tärkeää, ettei loukkaa esimerkiksi heidän uskontoaan. Valokuvien ottoon täytyy muistaa aina kysyä lupa, varsinkin jos kuvassa näkyy paikallisia ihmisiä. (Kilroy 2020.)

Paikallisten ihmisten talouden tukeminen on tärkeää muistaa ja pyrkiä aina suosimaan paikallisten tarjoamia palveluita. Yöpymispaikaksi on suositeltavaa valita hotelliketjun sijaan paikallisen omistama majapaikka. Myös paikallisia putiikkeja ja ravintoloita suosimalla pystyy varmistamaan, että tulot jäävät kohteeseen ja sitä kautta parantavat paikallisia olosuhteita. (Kilroy 2020.) Lisäksi olisi hyvä valita matkustuskohde turismikeskittymien ulkopuolelta. Tällöin saa rauhassa tutustua kohteeseen ja paremmin myös paikalliseen elämäntyyliin. Usein hinnatkin ovat edullisemmat kuin turistialueilla.

9 Liikaturismi Suomessa

9.1 Matkailu Suomessa

Suomi herättää kiinnostusta matkailukohteena koko ajan enemmän. Kehittämistä kuitenkin löytyy vielä esimerkiksi saavuttavuuden parantamisessa ja sen yhdistämisessä kestävään matkailuun. Vuonna 2018 Suomen majoitusliikkeissä vieraili 22 miljoonaa matkailijaa. Heistä noin 6,8 miljoonaa oli ulkomaalaisia yöpyjiä. Suurin osa heistä tuli läheltä, Virossa, Venäjältä ja Ruotsista. Suurin osa matkailijoista kuitenkin oli siis suomalaisia. Varsinkin nuoret ovat alkaneet suosia kotimaan matkailua Yli kolmasosa kotimaan matkoista tehdään kesällä, mutta myös viikonloppureissut ovat yleistyneet. Suomessakin täytyy kiinnittää yhä enemmän huomiota vastuullisiin valintoihin sekä saada matkailua ympärivuotisemmaksi. Näiden asioiden huomioiminen edistää matkailun kasvua ja alan positiivisia vaikutuksia sekä taloudellista kestävyttä. (Jänkä 2019, 1.)

Business Finland -sivuston mukaan ulkomaalaisia yöpyjiä Suomessa oli vuonna 2019 7,1 miljoonaa, joten nousua on tapahtunut viime vuodesta. 43 prosenttia eli noin kolme miljoonaa ulkomaan matkailijaa saapui pääkaupunkiseudulle ja alueen matkailu onkin ollut kasvussa jo kuusi vuotta peräkkäin. Myös Lapin matkailu on ollut nousussa viisi vuotta peräkkäin ja vuonna 2019 ulkomaalaisten matkailijoiden osuus sinne oli 1,8 miljoonaa. (Business Finland 2020.) Etsin tietoa suosituista matkailukohteista Suomessa ja valitsin tarkasteluun Lapin ja Suomenlinnan, koska kohteet ovat keskenään hyvin erilaisia ja matkailu sijoittuu niissä täysin eri sesonkiaikoihin.

9.2 Lapin matkailu

Lapin matkailu painottuu vahvasti talviaikaan, joten kesäaika on ainakin vielä tois-
taiseksi hiljaisempi. Suurin osa Lappiin saapuvista uusista turisteista suuntaa Rovaniemelle tai Inariin ja muissa Lapin matkailukohteissa kehitys on ollut pienempää. Erityisesti uusia matkailijoita on saapunut Ranskasta ja myös Yhdysvalloista tulleiden matkailijoiden määrä nousi vuoden 2019 alusta 66 prosenttia viime vuoteen nähden. jopa Samalla kun kotimaiset vierailijat ovat hieman vähentyneet, niin ulkomaalaisten matkailu on ollut kasvussa. (Tynkkynen 2019.)

Lapin matkailustrategiassa vuosille 2020-2023 kerrotaan, että vuoteen 2030 mennessä tavoitteena olisi, että lumettomasta ajasta tulisi toinen selkeä matkailusezonki, niin, että sen liikevaihto olisi 40 prosenttia matkailun liikevaihdosta. Lumettomia kuukausia tulisi markkinoida erityisesti kansainvälisille turisteille. (Lappi.fi 2019.)

9.3 Suomenlinna

Lapin lisäksi matkailijoita Suomessa riittää Unescon maailmanperintäkohteessa, Suomenlinnassa. Siellä vierailee vuosittain noin miljoona matkailijaa. Asukasluku Suomenlinnassa on noin 800 henkilöä, joten siihen nähden vierailijoita on runsaasti. Kesäisin vierailijat hankaloittavat paikallisten ihmisten arkea, kun sieltä

lähtevät lautat ovat täynnä, joka taas hankaloittaa esimerkiksi töihin ja muille asioille pääsemistä. Paikalliset ovat ehdottaneet, että Suomenlinnassakin alettaisiin periä pääsymaksua, jolla voitaisiin hoitaa muun muassa luontoa. Onneksi kohteessa on kuitenkin varauduttu suuriinkin matkailijamääriin hyvällä ennakosuunnittelulla sekä yhteistyöllä viranomaisten ja yrittäjien kanssa. (Raita-aho 2019.)

Koska Suomenlinna on Unescon perintökohde, maailmanperintösopimus velvoittaa Suomen valtiota huolehtimaan sen säilyttämisestä mahdollisimman autenttisenä. Siksi siellä on oma hoitokunta, joka on vastuussa muun muassa historiallisten arvojen säilyttämisestä. (Suomenlinna 2020.)

Sekä Lapissa että Suomenlinnassa riittää vuosittaisia vierailijoita, mutta kummasakaan ei vielä juurikaan puhuta liikaturismista. Tämä voi johtua siitäkin, että aihe on melko uusi, eikä siitä ole Suomessa puhuttu vielä paljoa. Koko ajan kuitenkin Suomessa onneksi kehitetään kestäväää matkailua, joten toivottavasti vahinkoja ei ehdi juurikaan syntyä.

Signals Make You Wonder -sivustolla puhutaan myös termistä ”undertourism”. Sillä tarkoitetaan kohteen liian vähäistä matkailijamäärää. Suomessakin on paljon kohteita, jotka vastaanottaisivat mielellään enemmän turisteja. Matkailua haluttaisiin myös enemmän ympärivuotiseksi, sillä tällä hetkellä se on hyvin sesonkimaista ja sijoittuu suurimmaksi osaksi talvelle. Monet pienet ja keskisuuret kaupungit menettävät koko ajan vakituisia asukkaitaan, joten ne kaipaavat kotimaisia ja kansainvälisiä matkailijoita, jotta palvelut ja yritykset säilyisivät alueella elinvoimaisina. (Holmberg ym. 2019.)

10 Koronaviruksen vaikutukset matkailuun vuonna 2020

Tätä opinnäytetyötäni loppuun tehdessäni keväällä 2020 liikaturismi ei ollut täysin ajankohtainen aihe maailmanlaajuisesti levinneen koronaviruksen takia. Matkustamista rajoitettiin monissa maissa viruksen leviämisen ehkäisemiseksi, joten matkailijoiden määrä laski rajusti.

Liikaturismin kannalta asiaa voidaan toisaalta ajatella positiivisesti. Matkailijoiden väheneminen on hyväksi ympäristölle, kun esimerkiksi lentokoneita ei ole yhtä paljon saastuttamassa, mutta monet kärsivät tulojen puutteesta tilanteen takia. Vielä on kuitenkin liian aikaista sanoa kuinka kauan tilanne kestää ja miten se vaikuttaa matkailuun pidemmällä aikavälillä. Aiemmat samankaltaiset tapaukset eivät ainakaan ole aiheuttaneet pysyviä vahinkoja, vaan ihmiset ovat jatkaneet matkustamista samaan tapaan, vaikka esimerkiksi myös sikainfluenssan aikaan matkailua rajoitettiin. Luulen, että koronaviruksen aiheuttamat rajoitukset kuitenkin kestävät kauemmin, jolloin ihmiset saattavat tulla varovaisemmaksi.

National Geographic -sivustolla Isabelle Kliger (2020) on kirjoittanut Barcelonan tilanteesta. Barcelonalainen hotelliyrittäjä Inés Miró-Sans varautuu jo turistien paluuseen ja kertoo: "This is a rare opportunity to slow down, take stock, and think whether we could be doing things differently or better. I believe we'll come out of this stronger, together. (Kliger 2020.)"

Barcelonan lisäksi muillakin matkailukohteilla olisi tällä hetkellä tarpeeksi aikaa miettiä, kuinka toimia jatkossa matkailijoiden suhteen ja täytyykö esimerkiksi rajoittaa vierailijoiden määriä tietyissä nähtävyyksissä, jotta kohteet säilyisivät ennallaan. Toisaalta maailman avauduttua kunnolla uudestaan, monet liikaturismistakin kärsineet kohteet saattavat ainakin aluksi toivottaa matkailijat tervetulleiksi takaisin. He haluavat menetetyt tulonsa varmasti takaisin, mutta alkurysäyksen jälkeen varmasti pohtivat uudenlaisia menetelmiä kestävämpään matkailuun.

Uskoisin, että tulevaisuudessa matkailu muuttuu jonkin verran koronaviruksen myötä, mutta se ei tule juurikaan vähenemään. Matkustuskäytäntöihin tulee varmasti pysyviä muutoksia, jotta matkailu olisi turvallista jatkossakin. Aiemmin puhuin myös virtuaalimatkailusta, jota pystyy hyödyntämään myös tällaisen pandemian aikana mainiosti. Uskon, että tällaiset tuleva lisääntymään jatkossa, kun ei pääse tai halua lähteä matkustamaan maailmalle. Uskon myös, että kotimaan matkailua tullaan harrastamaan enemmän, niin virustartunnalta välttymisen, kuin ympäristövaikutustenkin vuoksi.

11 Pohdinta ja johtopäätökset

Käyttämieni aineistojen perusteella uskon, että matkailu tulee lisääntymään koko ajan, ainakin pikkuhiljaa, kunhan koronavirus hellittää. Silloin liikaturismin aiheuttamat vahingot lisääntyvät ja tulevat näkymään entistä enemmän, ellei muutosta tapahdu. Siksi on tärkeää tuoda liikaturismia aiheena enemmän esille, jolloin on myös helpompi löytää uusia tapoja, joilla matkailu voi jatkua ja muuttua kestävämmäksi matkailuksi.

Tätä opinnäytetyötä tehdessäni opin itse paljon uutta aiheesta ja löysin yllättäviäkin kohteita, joissa vieraillee liian paljon matkailijoita. Tulen varmasti jatkossa itse miettimään matkustuskohteen valintaa syvällisemmin ja tarkemmin ja pyrin matkustamaan kestävämmän sekä mahdollisuuksien mukaan valita matkustusajan välillä sesongin ulkopuolelle.

Luulen, että tulevaisuudessa matkailusta saadaan koko ajan kestävämpää kehittämällä uusia ideoita ja toimintatapoja. Tämä on myös välttämätöntä, koska ihmiset matkustavat ympäristöhaitoista huolimatta. Useat yritykset ovatkin jo onneksi kehittäneen toimintatapaansa vastuullisemmaksi. Tärkeää on myös, että matkustajat muistaisivat itse kestävä matkailun periaatteet aina matkaillessaan ja perehtyisivät muun muassa kohteen kulttuuriin ja uskontoon ennen matkan varaamista. Paikallisten ihmisten kunnioitus ja arvostus täytyy muistaa ja huomioida omalla käyttäytymisellä ja pukeutumisella, koska matkailija on aina vieras toisen kotimaassa.

Pohdin työssäni myös koronaviruksen mahdollisia vaikutuksia matkailuun, koska aihe on erittäin ajankohtainen ja vaikuttaa ainakin tällä hetkellä todella paljon matkustamiseen. Vielä on kuitenkin liian aikaista sanoa, mitä tapahtuu tulevaisuudessa ja kuinka kauan tilanne kestää.

Toivoin, että olisin päässyt hyödyntämään enemmän kirjallisuuslähteitä internetin lisäksi, mutta tätä opinnäytetyötä tehdessäni kirjastot olivat suurimman osan ajasta suljettuina koronaviruksen vuoksi. Onneksi siis internetistä löytyi kattava valikoima lähteitä esimerkiksi blogikirjoituksia ja uutisia aiheesta. Aloittaessani luulin, että lähteitä aiheesta löytyy niukasti, mutta yllätyksekseni niitä löytyikin reilusti. Useissa eri lähteissä toistui kuitenkin pitkälti samat asiat, joka toisaalta vahvisti asian luotettavuutta. Valitsin lähteeksi myös matkatoimistojen artikkeleita ja muita matkailualan sivustoja, koska halusin tuoda opinnäytetyöhöni monenlaisia näkökulmia.

Aiheesta löytyneestä aineistosta ilmeni paljon mielenkiintoista tietoa ja niitä oli ehditty tehdä yllättävän paljon. Toivon, että asiaan perehdytään koko ajan lisää, jotta saadaan ajankohtaista tietoa tilanteesta. Myös uusien tutkimusten tekeminen aiheesta olisi hyödyllistä, koska niiden avulla voidaan perehtyä paremmin aiheeseen ja saadaan myös paremmin selville, miten eri toimenpiteillä on voitu vaikuttaa liikaturismin haittavaikutusten vähentämiseen ja mitä pitäisi vielä tehdä. Tulevaisuudessa opinnäytetyön voisi tehdä aiheesta, jossa selvitetään mitä muutoksia koronavirus on aiheuttanut matkailualalle ja onko se vaikuttanut liikaturismiin.

Lähteet

- Business Finland. 2020. Houkutteleva Suomi.
<https://su/www.businessfinland.fi/suomalaisille-asiakkaille/palvelut/matkailun-edistaminen/tutkimukset-ja-tilastot/matkailuvuosi/>.
 19.5.2020.
- David Suzuki Foundation. 2020. Air travel and climate change.
<https://david Suzuki.org/what-you-can-do/air-travel-climate-change/>.
 23.4.2020.
- Edelheim, J. Ilola, H. (toim.).2017. Matkailututkimuksen avainkäsitteet. Rovaniemi. Lapland University Press.
https://lauda.ulapland.fi/bitstream/handle/10024/63093/Matkailututkimuksen_avaink%C3%A4sitteet_pdfA.pdf?sequence=1&isAllowed=y.
 12.4.2020.
- Elo, M. 2020. Pian virtuaalimatka korvaa todellisen matkan, vaikka Mount Everestille tai Venetsiaan – tekniikka on kehittynyt huomasti ja tullut kaikkien saataville. Turun Sanomat.
<https://www.ts.fi/teemat/matkailu/4912647/Pian+virtuaalimatka+korvaa+todellisen+matkan+vaikka+Mount+Everestille+tai+Venetsiaan++tekniikka+on+kehittynyt+huomasti+ja+tullut+kaikkien+saataville>. 12.5.2020.
- Fodor’s Travel. 2019. Fodor’s No List 2020.
<https://www.fodors.com/news/photos/fodors-no-list-2020>. 20.2.2020.
- Fox, K. 2019. Venice becomes the front line in the battle against overtourism. CNN Travel.
<https://edition.cnn.com/travel/article/venice-tourism-overcrowding-intl/index.html>). 27.10.2019.
- Francis, J. 2020. Overtourism - what is it, and how can we avoid it? Responsible Travel.
<https://www.responsibletravel.com/copy/what-is-overtourism>.
 20.2.2020.
- Govern Illes Balears. 2020. What’s the tax about?
<https://www.caib.es/sites/impostturisme/en/tax/>. 22.4.2020.
- Ghansiyal, A. 2019. The Impact of Overtourism on the Environment – How Can We Be Responsible Travellers? travel.earth.
<https://travel.earth/impact-of-overtourism-environment/>. 1.11.2019.
- Green Ideas For Tourism For Europe. 2020. Mitä on kestävä matkailu?
<http://www.greentourism.eu/fi/Post/Name/SustainableTourism>.
 21.4.2020.
- Heinonen, V. 2020. Muutoksia suomalaisten vapaa-ajan vietossa–kotisohvalla, yhteisöissä ja matkailuelämyksissä. Kulutustutkimus.net.
<http://www.kulutustutkimus.net/nyt/wp-content/uploads/2008/11/kts2008heinonen.pdf>. 31.5.2020
- Holmberg E, Konttinen A, Ritalahti J. 2019. From overtourism to undertourism - global and Finnish perspectives. Signals makes you wonder.
<https://esignals.haaga-helia.fi/en/2019/12/22/from%E2%80%AFovertourism%E2%80%AFto%E2%80%AFundertourism%E2%80%AF-global-and-finnish-perspectives%E2%80%AF/>.22.4.2020.

- Ilmasto-opas.fi. 2020. Suomen ympäristökeskus.
https://ilmasto-opas.fi/fi/kunnat/hillinta-ja-sopeutuminen/-/artikkeli/07c5a38e-9d42-4585-b79a-a8bfa0b595ba/hillinta.html#cli_authors. 22.4.2020.
- Jänkä, S. 2019. Matkailun toimialaraportti. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2019. Helsinki.
http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161292/TEM_3_2019_Matkailun_toimialaraportti.pdf. 4.4.2020.
- Jänkä, S. 2019. Suomi entistä kiinnostavampi matkailukohde kansainvälisesti, erityisesti nuoret innostuneet kotimaan matkailusta. Työ- ja elinkeinoministeriö.
http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161641/Matkailualan_nakymat_kevat_2019.pdf?sequence=1&isAllowed=y. 19.5.2020.
- Kaisamäki, P. 2012. All inclusive –matkojen vastuullisuus matkanjärjestäjien näkökulmasta. Laurea ammattikorkeakoulu. Matkailun koulutusohjelma. Opinnäytetyö.
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/51714/Paula-maki_Kaisa.pdf?sequence=1&isAllowed=y. 20.4.2020.
- Kilroy. 2020. Vastuullinen matkailu.
<https://www.kilroy.fi/tietoa-meista/vastuullinen-matkailu/>. 21.4.2020.
- Kliger, I. 2020. Barcelona goes from overtourism to no tourism. National Geographic.
<https://www.nationalgeographic.com/travel/2020/04/coronavirus-barcelona-goes-from-overtourism-to-no-tourism/>. 22.4.2020.
- Kyyrö, K. 2019. Matkailun kasvusta liikamatkailuun? Matkailun kasvun diskursiivinen rakentuminen media aineistossa. Lapin yliopisto. Matkailututkimus. Pro gradu.
<https://lauda.ulapland.fi/bitstream/handle/10024/63853/progradu.kyyr%c3%b6.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. 20.2.2020.
- Lappi.fi. 2019. Lapin matkailustrategia 2020-2023.
http://www.lappi.fi/c/document_library/get_file?folderId=18283&name=DLFE-35916.pdf. 19.5.2020.
- Mehtonen, J. Heikinmatti, A. 2019. Roskaa ja tölkkejä kansallispuistossa, kivikasoja tunturissa – kestääkö Lappi massaturismia, vai ovatko edessä Balin ja Islannin ongelmat?
<https://yle.fi/uutiset/3-10997630>. 21.2.2020.
- Newman, A. 2019. If Seeing the World Helps Ruin It – Should We Stay Home. New York Times.
<https://www.nytimes.com/2019/06/03/travel/traveling-climate-change.html>. 6.4.2020.
- On the Luce Travel Blog. 2020. Cruise travel: How to minimise your environmental impact.
<https://www.ontheluce.com/cruise-environmental-impact/>. 23.4.2020.
- Pietilä, M. 2019. Liikamatkailun tutkimus korostaa matkailun kasvun haasteita Euroopan kaupungeissa. Versus-verkkójulkaisu
<https://www.versuslehti.fi/kriittinen-tila/liikamatkailun-tutkimus-korostaa-matkailun-kasvun-haasteita-euroopan-kaupungeissa/>. 4.5.2020.

- Pololikashvili, Z. 2018. 4-5 Foreword. World Tourism Organization.
<https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284420070>.
29.4.2020.
- Raappana, M. 2020. Frozen-faneista on tullut kirous pienelle itävaltalaiskylälle –
turisti määrää yritetään rajoittaa.
<https://www.voice.fi/viihde/a-188220> . 11.5.2020
- Raita-Aho, S. 2019. Suomenlinnan asukkaat harmittelevat katovia pyykkejä ja
pyöriä - liikamatkailu rasittaa monia maailman kaupunkeja
<https://yle.fi/uutiset/3-10867269> 11.5.2020.
- Rantapallo. 2015. Kilroy.
<https://www.rantapallo.fi/matkatuomistot/kilroy-travels/>. 12.5.2020.
- Reilun matkailun yhdistys. 2020. Matkusta huippusesongin ulkopuolella.
[https://www.reilumatkailu.fi/reilun-matkailijan-ohjeet/matkusta-huippu-
sesongin-ulkopuolella/](https://www.reilumatkailu.fi/reilun-matkailijan-ohjeet/matkusta-huippu-
sesongin-ulkopuolella/). 12.5.2020.
- Repo, H. 2017. Suomalaisen ilmailun hurja 1960-luku – Keihäsmatkat ja koivulah-
den turma.
[https://www.tekniikkatalous.fi/uutiset/suomalaisen-ilmailun-hurja-
1960-luku-keihasmatkat-ja-koivulahden-turma/ebbfdc2e-15ca-3777-
a6d5-918adee074d6](https://www.tekniikkatalous.fi/uutiset/suomalaisen-ilmailun-hurja-
1960-luku-keihasmatkat-ja-koivulahden-turma/ebbfdc2e-15ca-3777-
a6d5-918adee074d6). 19.5.2020.
- Siddharta, A. 2019. Bali fights for its beautiful beaches by rethinking waste, plastic
trash. National Geographic 12.5.2020.
[https://www.nationalgeographic.com/science/2019/10/bali-fights-for-
its-beautiful-beaches-by-rethinking-waste-plastic-trash/](https://www.nationalgeographic.com/science/2019/10/bali-fights-for-
its-beautiful-beaches-by-rethinking-waste-plastic-trash/). 12.5.2020.
- Sillanpää, S. 2017. Barcelona kyllästyi turistivilinään – alkaa rajoittaa matkailua
uudella lailla. Helsingin sanomat
<https://www.hs.fi/ulkomaat/art-2000005064020.html>. 12.4.2020.
- Suomenlinna. 2020. Hoito- ja käyttösuunnitelma.
<https://www.suomenlinna.fi/maailmanperinto/hks/>. 19.5.2020.
- Suomen ympäristökeskus. 2019. Lentämisen päästöt kasvavat – tekninen kehi-
tys ja kompensatiot eivät riitä päästöjen vähentämiseen. Tiedote
[https://www.syke.fi/fi-FI/Ajankohtaista/Lentamisen_paastot_kasva-
vat_tekninen_ke\(48975\)](https://www.syke.fi/fi-FI/Ajankohtaista/Lentamisen_paastot_kasva-
vat_tekninen_ke(48975)). 1.4.2020.
- Tapiola, P. 2016. Machu Picchu peittyi roskaan – jokainen turisti jättää jälkeensä
pari kiloa.
<https://yle.fi/uutiset/3-9014828>. 4.4.2020.
- Tervo-Kankare, K. 2017. Kestävä matkailu. Teoksessa Edelheim, J. Ilola, H.
(toim.). Matkailututkimuksen avainkäsitteet. Rovaniemi. Lapland Uni-
versity Press. 26–31.
- TheActiveTimes. 2018. 20 Reasons You Should Only Travel In The Off-Season.
[https://www.theactivetimes.com/travel/20-reasons-you-should-only-
travel-season](https://www.theactivetimes.com/travel/20-reasons-you-should-only-
travel-season). 12.5.2020.
- Tilastokeskus. 2019. Suomalaisten matkailu Etelä-Eurooppaan kasvoi vuonna
2018.
[https://www.stat.fi/til/smat/2018/smat_2018_2019-03-
28_tie_001_fi.html](https://www.stat.fi/til/smat/2018/smat_2018_2019-03-
28_tie_001_fi.html). 20.2.2020.
- Tjäreborg. 2020. Tästä ilmastokompensaatiossa on kyse – kysymyksiä ja vas-
tauksia.
[https://www.tjareborg.fi/vastuullinen-matkailu/ilmastokompen-
sointi/usein-kysyttya](https://www.tjareborg.fi/vastuullinen-matkailu/ilmastokompen-
sointi/usein-kysyttya). 22.4.2020.

- Transport & Environment. 2019. Luxury cruise giant emits 10 times more air pollution than all of Europe's cars- study
<https://www.transportenvironment.org/press/luxury-cruise-giant-emits-10-times-more-air-pollution-sox-all-europe%E2%80%99s-cars-%E2%80%93-study>. 12.5.2020.
- Tynkkynen, J. 2019. Tilastokeskus. Lapin matkailu on kasvanut kolmisen prosenttia alkuvuonna. Yle Uutiset.
<https://yle.fi/uutiset/3-10807221>. 4.4.2020.
- Vaarama, V. 2019. Valtava turistibuumi tuottaa ongelmia Islannissa- mitä Lappi voisi siitä oppia?
<https://yle.fi/uutiset/3-10648282>. 22.2.2010.
- Vainikka, V. 2017. Massaturismi. Teoksessa Edelheim, J. Ilola, H. (toim.). Matkailututkimuksen avainkäsitteet. Rovaniemi. Lapland University Press. 26-31.
- Veranatura. 2020. Kestävää matkailua.
<https://www.veranatura.fi/kestavaa-matkailua.php>. 22.4.2020.
- Verhelä, P. 2014. Matkailun perusteet. Kuopio. SHTraveledu Oy. Viking Line 2020.
<https://www.vikingline.com/fi/ymparisto/paastot-ja-jatteet/>. 20.4.2020.
- Vilpponen, S. 2019. Yhä useampi miettii matkansa vaikutuksia paikallisille – Reilu matkailija suosii paikallisia yrittäjiä ja sammuttaa hotellihuoneesta valot.
<https://www.helsinginuutiset.fi/artikkeli/794182-yha-useampi-miittii-matkansa-vaikutuksia-paikallisille-reilu-matkailija-suosii>. 1.4.2020.
- World Tourism Organization. 2017. Tourism Highlights
<https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284419029>. 1.4. 2020.
- World Tourism Organization. 2018. "Overtourism?" Understanding and Managing Urban Growth Beyond Perceptions.
<https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284420070>. 29.4.2020.
- World Tourism Organization. 2019. International Tourism Highlights.
<https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284421152>. 1.4.2020.